

ZEMĚDĚLSKÁ PŮDOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

Kč 15,–

4 prosinec
2004–5
67. ročník

**Bety Kozáková
(1859–1934)**

Významná osobnost hospodyňského školství. Působila v Opavě, krátce v Lounech a především 16 let ve funkci ředitelky na hospodyňské škole ve Stěžerách u Hradce Králové. Svou profesní dráhu uzavřela jako státní inspektorka.

Časopis pro zemědělské, lesnické, zahradnické,
potravinářské a rybářské vzdělávání

Časopis pre poľnohospodárske, lesnícke, záhradnícke,
potravinárske a rybárske vzdelávanie

OBSAH

(English summary see page no. 19)

Úsmev	2
Sprievodca prírodou a vidiekom	3
Ještě k rožnovskému semináři o výuce ekologického zemědělství.....	4
Pôjdu do Belgicka.....	5
Informační centrum Evropské unie	6
Normy, standardy EU a technologie šetrné k životnímu prostředí.....	7
Pre študentov trnavskej SPOŠ do tretice všetko dobré.....	8
Evropský seminář v Praze	9
Stáže a výměny zkušeností programu Leonardo da Vinci.....	10
Setkání s ministrem zemědělství	10
Dni otevřených dveří ZŠSZ G. Čejku v Malinove.....	11
120 let královéhradecké školy	12
50 let trvání německé lesnické školy v Rottenburgu am Neckar	12
Bety Kozáková.....	14
Z historie učňovského školství	16
Doc. Ing. Zdeněk Miškovský, CSc.	17
Hortikomplex 2004	17
První středoškolská ekologická konference.....	18
Contents	19

ÚSMEV

Úsmev nič nestojí, ale dáva veľa.
Obohacuje tých, ktorí ho dostávajú, bez toho,
že by ochudobnil tých, ktorí ho dávajú.
Trvá iba chvíľku,
ale spomienka naň zostane často navždy.

Nik nie taký bohatý a mocný,
že by sa bez neho zaobišiel,
a nik nie taký chudobný,
že by ho nemohol rozdávať.

Úsmev vytvára šťastie v rodine,
napomáha dobrej vôli v zamestnaní
a je znakom priateľstva.

Prináša pokoj znavenému,
radosť znechutenému, svetlo smutnému
a je tým najlepším prírodným liekom na každý problém.

Avšak nemožno si ho kúpiť, ani oň žobroniť,
ani si ho požičať či ukradnúť,
pretože je niečím, čo nemá žiadnu cenu až do chvíle,
kým ho nedávame.

Niektorí ľudia sú príliš unavení,
než by ti dali úsmev.
Daj im ho teda ty,
lebo nik nepotrebuje úsmev viac, než ten,
kto ho už nedáva...

Krásné prožití vánočních svátků ...

SPRIEVODCA PRÍRODOU A VIDIEKOM

Z rokovania 3. medzinárodného pracovného stretnutia v Agroinštitúte Nitra

V dňoch 5. až 9. októbra 2004 sa v Agroinštitúte v Nitre konalo v poradí už 3. medzinárodné partnerské stretnutie riešiteľského tímu projektu Leonardo da Vinci: „Sprievodca prírodou a vidiekom“, na ktorom Agroinštitút participuje. Za týmto účelom sme na našej pôde mali možnosť privítať 11 zahraničných hostí. Boli to zástupcovia z jednotlivých inštitúcií v úlohe hlavného koordinátora a partnerov na uvedenom projekte. Zo Španielska – za inštitúciu IRMA pricestovali štyria účastníci, za PRAGMU z Talianska traja účastníci, CIA TOSCANU z Talianska reprezentovali traja účastníci a z fínskej výskumnej inštitúcie METLA sa stretnutia zúčastnila jedna zástupkyňa.

Sprievodný program

Sprievodný program uvedeného stretnutia sa začal už v utorok popoludní, kedy sme so skupinkou talianskych hostí, ktorí prejavili záujem dozvedieť sa viac o situácii v poľnohospodárstve v našej republike, navštívili Slovenskú poľnohospodársku univerzitu. V stredu 6. októbra sme sa zúčastnili exkurzie v Piešťanoch, kde okrem obhliadky krásneho prostredia známych svetových kúpeľov sme boli milo prijatí zástupcami vedenia Výskumného ústavu rastlinnej výroby so sídlom v Piešťanoch s cieľom oboznámiť zahraničných hostí s poslaním a náplňou činnosti tejto inštitúcie. Zahraniční návštevníci sa mali možnosť oboznámiť s národným programom ochrany genetických zdrojov rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo v SR a navštívili Génovú banku SR s kapacitou 50 000 vzoriek semenných druhov.

Pracovné rokovanie

Oficiálne pracovné rokovanie medzinárodného kolektívu riešiteľov k projektu IN NATURE sa začalo vo štvrtok dopoludnia. Po úvodnom privítaní a krátkej prezentácii Agroinštitútu Ing. Helenou Mičkovou, PhD. sa rokovania ujali španielski koordinátori projektu Juan Antonio Sanchez a Marián Suárez.

V prvom bode programu zhodnotili priebeh doterajších projektových aktivít od ostatného februárového stretnutia riešiteľského tímu v Taliansku, ktoré sa uskutočnilo v meste Trento. Potom nasledovali prezentácie dokumentov vypracovaných v zmysle stanovenej metodiky jednotlivými

partnermi. Prezentácie boli cielené na vybrané a turisticky atraktívne oblasti v príslušných partnerských krajinách ako podklad pre vydanie pestrofarebnej viacjazykovej učiteľskej príručky pre inovačný tréning sprievodcov.

Agroinštitút Nitra svoju pozornosť upriamil na krásne prostredie chránenej krajiny oblasti Ponitrie a predstavil svoju prezentáciu pod názvom: „Krajina pod Trábečom“. Trábečské pohorie patrí k dominantným skvostom v Nitrianskom regióne s bohatou faunou, flórou a kultúro-historickým dedičstvom. Bolo toho veľa zaujímavého čo povedať a ukázať zahraničným partnerom. Z uvedenej prezentácie sa zrodila malá farebná ilustrovaná brožúrka ako stručný sprievodca prírodou a vidiekom v krajine pod Trábečom.

Po jednotlivých prezentáciách nasledovala vzájomná diskusia účastníkov projektu k obsahovej náplni inovačného tréningu sprievodcov a o forme šírenia dosiahnutých výsledkov projektu v praxi.

Na druhý deň pracovné stretnutie pokračovalo hodnotením finančných aspektov spoločného projektu a taktiež hlavný koordinátor upriamil svoju pozornosť na obsahovú náplň priebežnej hodnotiacej správy, ktorú je potrebné odovzdať ku koncu januára 2005. Zároveň sa prerokovala otázka jazykových mutácií spoločnej knižnej publikácie pre sprievodcov prírodou a vidiekom.

Privítanie účastníkov 3. medzinárodného stretnutia IN-NATURE

Spoločný výlet

Po úspešnom priebehu pracovného rokovania si hostia urobili krátku exkurziu v meste Nitra, kde okrem krásnych historických pamätihodností ich zaujala aj centrálna zóna s početnými obchodíkmi so širokým sortimentom suvenírov.

Završením medzinárodného stretnutia bol spoločný výlet účastníkov do Bojníc so zaujímavým a pre hostí veľmi atraktívnym programom. Navštívili sme zámok Bojnice, kde nás oficiálne prijala pani PaedDr. Sylvia Maliariková, vedúca oddelenia marketingu Múzea Bojnice. Okrem prehliadky priestorov zámku so sprievodným programom hercov v dobových kostýmoch mali hostia silnejšieho pohľavia zážitok z aktu „pasovania“ za rytierov Rádu Bojnického zámku. Ale ani prítomným dámam nemuselo byť ľúto, lebo boli ustanovené za jeho členky. Celé podujatie bolo mimoriadnym a bohatým zážitkom pre všetkých domácich aj zahraničných účastníkov.

Po návšteve zámku nasledovala prehliadka Športcentra, hotelovo-športového zariadenia v Bojniciach, známeho tréningového miesta pre vrcholových slovenských športovcov, ďalej prehliadka príjemného prostredia kúpeľov v Bojniciach a návšteva najstaršej a najznámejšej ZOO na Slovensku. Slávnostný obed v hoteli Pod zámkom zabezpečný pánom Ing. Eugenom Šimom z SOUP v Prievidzi spríjemnilo atmosféru celého podujatia. Touto cestou si

Zahraniční účastníci počas rokovania

ešte raz dovoľíme srdečne poďakovať PaedDr. Maliarikovej a Ing. Šimovi za vynikajúce organizačné zabezpečenie exkluzívneho programu pre našich vzácných hostí.

„Do videnia“

Zahraniční účastníci 3. medzinárodného pracovného stretnutia projektu IN NATURE, ktoré sa v Agroinštitúte Nitra uskutočnilo, vyjadrili v závere spokojnosť s organizačným zabezpečením celej akcie a lúčili sa so slovami: „Do videnia“ na budúci rok v talianskej Toskane na 4. medzinárodnom partnerskom stretnutí.

Ing. Helena Mičková, PhD.
Agroinštitút Nitra

JEŠTĚ K ROŽNOVSKÉMU SEMINÁŘI O VÝUCE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

V říjnovém čísle Zemědělské školy jsme vás podrobně seznámili se závěry letního semináře a nabídli jsme vám první dvě přednášky zahraničních a českých účastníků. V následujícím textu přinášíme ukázky dalších příspěvků.

Ekologické zemědělství a jeho výuka a osvěta v Polsku

Roman Sniady z Polska učí ekologické zemědělství na zemědělské univerzitě ve Wrocławu a podělil se proto s přítomnými posluchači o své zkušenosti.

Na venkově žije v Polsku kolem 30–40 % obyvatel. Ekologické hospodaření začínalo s několika desítkami zemědělců – prozatím bez subvencí (r. 1990–2003) – dnes funguje přes 2000 ekologických podniků, ale zemědělců jsou 2 mi-

liony. V r. 2003 hospodařili ekozemědělci na 50 tis. ha, rozvojový program v r. 2006 stanovuje 200 tis. ha. Průměrný statek má 9 ha, ekologické podniky kolem 30 ha, z toho vyplývá, že většina ze 2 milionů zemědělců obhospodařuje malé 1–2 ha podniky. Celková výměra zemědělské půdy v Polsku je 16 ha, ale vysokoprodukční, na které se pěstují plodiny pro spotřebitele ve městech, je 0,5 mil. ha. Polské zemědělství je tak velmi extenzivní a podle R. Sniady jsou uvedené malé samozásobitelské plochy vhodné pro zavedení ekologického zemědělství. Z hlediska celkové produkce to nebude nic znamenat, ale v péči o krajinu ano!

V Polsku je 9 zemědělských univerzit, na některých se učí i ekologické zemědělství. Pan Sniady učí předmět agroturistika a v rámci toho i ekologické zemědělství. Škola má svůj 270 ha školní podnik a jedním z jeho záměrů je poskytovat ekologickou výuku pro základní a střední školy. Základní školy mají ekologickou výchovu přímo v osnovách, pořádají na ekofarmy exkurze. Školy platí farmářům za ztrátu času (5 euro i s jídlem), pobyt dětí může být zpestřen i samostatnou přípravou jídla z faremních produktů.

Na univerzitě, kde působí pan Sniady, se potýkají s nedostatkem ekologicky vzdělaných učitelů, poradců. Pro propagaci ekologického zemědělství založili se studenty sdružení „Rozsévač“, od r. 2001 pořádají pro učitele a studenty různé odborné konference.

Jaké je začlenění ekologie do výuky? Jak už bylo řečeno, ekologické zemědělství je jeden předmět v rámci agroturistiky. Od letošního školního roku je to předmět povinný na všech zemědělských univerzitách v Polsku, uvažují i o placeném postgraduálním studiu pro zájemce z řad studentů. Hodinová dotace pro ekologii je ale na vysokých školách nedostatečná, zvláště když 95 % studentů přichází z měst – z gymnázií nebo lyceí, kde žádné ekologické zemědělství nemají. Příčinou je zřejmě skutečnost, že vysokoškolské studium je drahé a zemědělci své děti potřebují na farmě.

Výuka ekologického zemědělství na specializované škole

S první rakouskou bio-zemědělskou školou přijel do Rožnova seznámit **Leopold Reindl**. Bioschule (jak se škola nazývá) ve městě Schlögl zahájila výuku v r. 2002. Vznikla z popudu biofarmářů, kterých je v regionu mnoho. Zřízení školy připravovali 5–6 let: Všechno chce čas! Je to praktická škola – u nás bychom ji zařadili mezi střední odbornou

školu a střední odborné učiliště. Škola nekončí maturitou (uvažují ale o ní), absolvent se nemůže přímo hlásit na vysokou školu. Výuka pro žáky je zdarma, za ubytování a stravování platí měsíčně 200 euro.

Zájem žáků o výuku byl veliký, ale převahu tvořili synové konvenčních farmářů. Při zakládání školy se rozhodovalo, zda celá škola přejde na bioprogram, souhlas učitelů byl 100%. Školu tvoří pět tříd po 30 žácích, věk žáků je 14–18 let. Dospělí mají možnost navštěvovat jednoroční večerní školu. Na škole učí 12 učitelů na plný úvazek a 10 externistů, průměrný věk učitelů je 37 let. Výuka probíhá blokovým systémem (7 tematických bloků), po ukončení každého bloku se písemnou formou ověřují znalosti. Učební plán je vázán na roční období. V 1. ročníku žáci absolvují 2 týdenní praxi, její délka dále narůstá a je více specializovaná.

Důležité jsou vzájemné porady vyučujících. Musí o sobě vědět, co kdy kdo učí, aby výuka byla provázaná. U učitelů, kteří ve Schlöglu tvoří sehraný tým, je samozřejmá flexibilita pracovní doby, novinky z praxe přinášejí rovněž přednášející poradci a biofarmáři. Pro veřejnost i žáky z jiných škol pořádají na různá témata blokové semináře. Dobrých výsledků by nemohli dosáhnout bez spolupráce s partnerskými biofarmáři (farmy mají v průměru 14 ha), u kterých žáci provozují praxi (nemají vlastní školní statek). Smluvní podniky mají zájem na spolupráci, škola majitelům farem platí jen „odškodné“.

Škola se snaží, uzavřel svou přednášku rakouský pedagog, poskytnout žákům nejenom praktické dovednosti a teoretické znalosti, ale vychovat z dětí sebevědomé lidi, kteří budou jako producenti důležitých potravin podstatnou součástí společnosti.

akr

PÔJDU DO BELGICKA

V minulých dňoch sa v Agroinštitúte Nitra, vzdelávacom zariadení Ministerstva pôdohospodárstva SR, ukončilo celoslovenské teoreticko-odborné vzdelávanie výkonných zamestnancov, kuchárov, čašníkov pôsobiacich v podnikaní vo vidieckej turistike, spolu s vybranými zamestnancami dodávateľov pekárskych a cukrárskych výrobkov i majstri v odbore pekár a cukrár.

Špecifické odborné vzdelávanie výkonných zamestnancov je súčasťou slovensko-belgického vzdelávacieho pro-

jektu **RUTSAD** na podporu malého a stredného podnikania v oblasti vidieckeho turizmu prostredníctvom vzdelávania, poradenstva a networkingu.

Cieľom odbornej prípravy výkonných zamestnancov je získanie nových odborných vedomostí a profesionálnych zručností nadväzne na správnu výrobnú a hygienickú prax v potravinárskej výrobe, na podporu zvýšenia úrovne kvality poskytovaných služieb v stravovacích a ubytovacích zariadeniach vidieckej turistiky.

Teoretické a praktické odborné vzdelávanie sa zabezpečuje v zmysle študijného programu, ktorý bol po prerokovaní schválený belgickým partnerom ako predkladateľom projektu, a tým sa stal pre obidve strany záväzný. Túto úspešnú odbornú vzdelávaciu aktivitu využili aj niektoré stredné odborné učilištia a združené stredné školy potravinárske a poľnohospodárske, v ktorých sa žiaci pripravujú na povolanie kuchár, čašník, pekár a cukrár, nakoľko riaditelia týchto škôl vyslali svojich učiteľov odborných predmetov a hlavných majstrov odbornej výchovy na toto podujatie.

Možno konštatovať, že vzdelávací študijný program svoj cieľ splnil, čomu svedčí aj vyhodnotenie vzdelávacej aktivity zo strany cieľovej skupiny. Prispela k tomu najmä profesionalita lektorov zo Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR, technologických poradcov rezortu pôdohospodárstva, cechov a skúsených pedagógov odborného školstva.

Svoje pozitívne stránky v priebehu vzdelávania zohrali určite dobré materiálno-technické a priestorové podmienky Agroinštitútu Nitra.

Záverom treba poznamenať, že po úspešnom absolvovaní teoretickej časti odborného vzdelávania absolventi odcestujú v novembri 2004 na nadväzujúcu praktickú časť vzdelávania, ktorá sa uskutoční u partnera projektu v Belgicku vo vzdelávacom a tréningovom centre Syntra West Brugge.

Ing. Ladislav Križan
Agroinštitút Nitra

Prednáška lektora Ing. Vojtecha Szemesa, CSc.

INFORMAČNÍ CENTRUM EVROPSKÉ UNIE

při Delegaci Evropské komise v České republice

Komise přijala historicky první pravidla „drobné“ pomoci zemědělství a rybolovu

Nařízením se vyjímá státní pomoc do výše 3000 eur na jednoho zemědělce (resp. rybáře) po dobu tří let z povinnosti předchozího oznámení Komisi. Tato iniciativa představuje užitečný nástroj pomoci zemědělcům v krizových situacích. K zamezení deformace hospodářské soutěže budou muset členské státy, které tuto pomoc poskytnou, respektovat celkový strop ve výši přibližně 0,3 % hodnoty výkonu zemědělství (resp. rybolovu). Členské státy mohou pomoc vyhovující všem podmínkám nařízení poskytnout bez předchozího souhlasu Komise. Musí však provést evidenci, kterou doloží, že byly respektovány oba stropy.

Na rekonstrukci a přeměnu vinogradů půjde 450 mil. eur

Evropská komise přijala dvě rozhodnutí o restrukturalizaci a přeměně vinogradů. Nové členské státy jsou poprvé

oprávněny přijímat v této oblasti podporu od Evropské unie. V prvním rozhodnutí se stanoví orientační výše podpory v hodnotě 450 mil. eur na akce provedené v obchodním r. 2004/2005. Druhé rozhodnutí stanoví definitivní přiděly pomoci na r. 2003/2004.

Komise navrhla revidovaná pravidla o potravinových přísadách, zaměřená na snížení koncentrace dusičnanů a dusitanů

Evropská komise schválila návrh na novelizaci Směrnice 95/2/EC, která se týká potravinových přísad jiných než barviv a sladidel. Navrhované změny sníží povolenou koncentraci dusičnanů a dusitanů v masných výrobcích, zruší povolení používat klovatinové potravinové přísady, např. ty, z nichž se vyrábějí „želéové kapsle“, zruší povolení používat některé konzervační látky obsahující paraben (E216, E217) a povolí užívání čtyř nových potravinových přísad.

Mladí lidé a drogy: Od r. 2002 se postoje v členských státech změnily

Vnímání nebezpečí představeného extází a konopím se v jednotlivých členských státech velmi liší; zřetelnější vazby mezi spotřebou alkoholu, tabáku a drog; zvýšení účinnosti osvětových kampaní a využití internetu. Tyto trendy zjištěné evropskou komisí ve dvou průzkumech provedených na vzorku 7600 mladých lidí v letech 2002–2004.

Drogy lze získat na společenských akcích; míra expozice konopí a jeho spotřeby je vyšší než u ostatních drog. Za hlavní důsledek braní drog se považuje závislost. Většina mladých Evropanů má pocit, že drogy jsou nebezpečné, avšak jejich názory se různí v tom, o kterou drogu jde. Jeden ze tří vidí vazbu mezi spotřebou alkoholu, tabáku a drog. Za důležité se považují sankce proti výrobcům drog. Uživatelé by měli mít přístup k jehlám, míní polovina dotázaných.

Označení ekologických výrobků v EU: Evropský květinový týden

18. říjen byl prvním dnem Evropského květinového týdne, který v devíti evropských zemích propagoval unijní

označení ekologických výrobků, tzv. ekonálepku. Konala se celá řada nejrůznějších marketingových aktivit zaměřených na spotřebitele i akce pro děti. Cílem bylo zviditelnit květinu a informovat spotřebitele, jak hledat výrobky a služby, jímž bylo uděleno prestižní evropské označení ekologický. Květinu jako symbol byla poprvé uvedena v roce 1992. Potvrzujeme, že výrobek vyhovuje přísným ekologickým kritériím a výkonnostním normám. Kampaň je akce kooperativní pro maloobchodníky a výrobce, spotřebitele, ekologické iniciativy a státní orgány. Mezi aktivity zařazené do kampaně patří soutěže ve školách, reklamní kampaně v obchodech i módní přehlídky.

Geneticky modifikovaná kukuřice NK603 schválená jako potravina i krmivo

Evropská komise schválila prodej potravin a potravinových přísad odvozených od geneticky modifikované kukuřice. NK 603 byla již schválena pro dovoz a využití jako krmivo a pro průmyslové zpracování. Plodina však bude pěstována a sklížena mimo EU. V souladu s novou unijní legislativou o označování výrobků bude uplatňována povinnost zřetelně označit tuto kukuřici a všechny výrobky ji obsahující. Koupit už tedy můžeme i odvozené výrobky, jako jsou např. škrob, olej...

NORMY, STANDARDY EU A TECHNOLOGIE ŠETRNÉ K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ

Ve dnech 26. a 27. října 2004 se ve Střední odborné škole pro ochranu a tvorbu životního prostředí ve Veselí nad Lužnicí uskutečnil v pořadí třetí, závěrečný seminář projektu s výše uvedeným názvem. Jedná se o spolupráci mezi českými a dánskými vzdělávacími subjekty a firmami v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty.

Za dánskou stranu se projektu účastnili zástupci Selandia College ze Slagelse a firmy ROVESTA Consult z Naestvedu, za českou stranu se účastnily uvedená škola ve Veselí nad Lužnicí a Střední průmyslové školy – Technikum Przemysłowe v Karvině – Hranicích za školskou sféru. Průmyslová oblast byla reprezentována firmou JÄKL Karviná, a.s., dále byli delegováni zástupci 1. Jihočeské vodárenské společnosti České Budějovice a o.s. Dolní Bukovsko provozující úpravnu vody v Dolním Bukovsku. Celý projekt byl zastrešován dánským a českým ministerstvem školství.

Jak bylo uvedeno výše, seminářem byla zakončena více než jeden rok trvající spolupráce mezi zmíněnými partnery. Spolupráce spočívala jednak ve výškolení českých učitelů a studentů v problematice norem, standardů EU a technologií šetrných k životnímu prostředí, jednak ve vztahu tohoto fenoménu ke školní praxi.

Z příspěvků jednotlivých vystupujících vyplynuly jako nejcennější zkušenosti z praktické realizace projektu ve školní praxi. Studenti společně s vyučujícími mohli v konkrétním provozu sledovat a odhalovat kritické body technologie, seznámit vedení firem se svými výsledky a očekávat, jakým způsobem bude s jejich zjištěními naloženo.

Tímto způsobem je možné obohatit vzdělávací kurikula ekologických studijních oborů středních škol o zařazení uvedené problematiky do teoretického i praktického vyu-

čování. Tato skutečnost byla příznivě přijata také zástupci dalších středních odborných škol, které se sice projektu neúčastnily, ale přijely si vyslechnout jeho závěrečné hodnocení. Jako pozorovatelé byly zastoupeny školy vyučující ekologické studijní obory, jako SOŠ OOŽP SCHOLA HUMANITAS Litvínov, SRŠ a VOŠ vodního hospodářství a ekologie Vodňany, SOŠ a SOU Hořovice a SViŠ a SOU Valtice.

V průběhu semináře zaznělo přesvědčení, že by bylo vhodné v nastartované spolupráci pokračovat, i když už na jiné bázi, např. formou projektů v rámci programu Sokrates, Leonardo da Vinci, případně na tyto programy navazujícími projekty novými.

**PaedDr. Vladimír Krieg
MŠMT ČR**

Všetky cesty vedú do Ríma – vína do Vň Euganeo

PRE ŠTUDENTOV TRNAVSKEJ SPOŠ DO TRETICE VŠETKO DOBRÉ

Už sa stalo tradíciou, že časť obyvateľov „Malého Ríma“, ako zvykneme Trnavu nazývať, zastúpená vzorkou ôsmich študentov trnavskej „hnojarky“, je privedená Programom Leonardo da Vinci do Talianska. Nedorazia síce do Ríma veľkého, ale tak ako voľakedy Štúrovci do Padovy – presnejšie povedané do partnerskej školy I.T.A.S. „Duca degli Abruzzi“. Na návšteve sa však dlho nezohrejú, pretože ihneď na nasledujúci deň sú rozvezení na poľnohospodárske farmy. Výber fariem taliansky partner cestou hlavného tútora, ktorým je Dott. Lorenzo Crise zabezpečí podľa študijného zamerania účastníkov.

V tomto roku po dobu troch týždňov boli žiaci rozmiestnení na piatich farmách orientovaných na agroturistiku, výrobu vína a chov vysokoúžitkových kráv. Každá z fariem vynikala nielen veľmi dobrými výrobnno-ekonomickými ukazovateľmi, ale i špecifickosťou ponúkaného sortimentu výrobkov a služieb. Žiakom takto bola poskytnutá široká paleta možností, aby sa v cudzej krajine, ale dnes už i v našej Európskej únii zdokonalili po stránke odbornosti a praktických zručností.

Vždy najzaujímavejšia je pre nás zóna v okolí Colli Euganei, pretože na kopcoch vulkanického pôvodu vzhľadom na optimálnu klímu a typické zastúpenie mikroelementov v pôde sa tam dorába to najkvalitnejšie hrozno, ku ktorému keď sa pridá vinársky um a entuziazmus premieňa sa na víno vysokej kvality. Pod vrchom Monte Venda našli svoj dočasný domov dvaja študenti, ktorí na farme „Parco del Venda“ di Carlo e Maicol Toniolo spoznali celú procedúru výroby veľmi kvalitného vína. Farma ho vyprodukuje ročne asi 500 tisíc litrov, pričom jeho chuť sme zdegustovali nielen my, ale táto je známa i v reštauráciách nemeckých opier, či v Austrálii.

Sviatok hrozna

Práve táto dvojica žiakov s ďalšou dvojicou žiačok mala i to šťastie, že boli na farmách v dedinke Boccon – miestnej časti mestečka Vň Euganeo. Tu sa už vyše polstoročia, každoročne v tretiu septembrovú nedeľu koná „Festa di Uva“ (sviatok hrozna). Tento sviatok, ktorý má už vyše polstoročnice trvania – presne 54 rokov, sme mali príležitosť

spoznať do najmenšieho detailu. Pretože dvojica študentiek praxovala na agroturistickej farme „Bacco e Arianna“, ktorej majiteľ – Ernesto Calao bol prezidentom menovaného sviatku, nazerali sme nielen do jeho kuchyne na farme, ktorá ponúkala celú škálu miestnych špecialít, ale i kuchyne organizačnej. Tá zabezpečovala celý rad vedeckých stretnutí a kultúrnych podujatí súvisiacich s týmto sviatkom.

Vrcholom sviatku je prehliadka a súťaž alegorických vozov, ktoré musia byť zhotovené z hroznových bobúľ. Za pomoci redaktora denníka *Il mattino*, ktorým je pán Piergiorgio Giovanni (pozn.: Ten má záujem nadviazať kontakt s TH extra) sme nádhery alegorických vozov mohli preštudovať do najmenšieho detailu. Zistili sme, že na parádu je potrebných 9 ton stolového hrozna, 2400 túb lepidla a nespočetne dlhé hodiny práce tímov mladých a zanietených ľudí, ktorí sú súčasťou ich osádok.

Sprievod netvorí iba alegorické vozy súťažné, ale i nesúťažné, dychové hudby, mažoretky a v tomto roku i brazílsky tanečný súbor, ktorý do osláv trochu vniesol atmosféru brazílskeho karnevalu. Zvíťaziť nemôže každý, i keď sú vozy nádherné, ale treba pozorne vyberať. Tohto roku to boli vozy pod názvami: Benátky (1. miesto), socha Dávida

(2. miesto) a Olympijská zlatá medaila (3. miesto); ich nádhery čitateľovi prezentujú obrázky.

Sviatok končil o polnoci tradičným ohňostrojom, ktorého záblesky osvecovali nočnú oblohu a do diaľky posielali posolstvo o úspešnom ukončení sviatku. V našej pamäti neostali iba záblesky, ale trvalé svetlo spomienok na v poradí tretiu úspešne absolvovanú prax v regióne Veneto.

Ján Piešťanský
SPoŠ v Trnave

EVROPSKÝ SEMINÁŘ V PRAZE

Národní agentura programu Leonardo da Vinci se v červnu úspěšně zúčastnila soutěže o poskytnutí grantu na pořádání mezinárodních konferencí a seminářů. V návaznosti na to uspořádá spolu s Ministerstvem zemědělství a Českou zemědělskou univerzitou v Praze a ve spolupráci s dalšími organizacemi ve dnech 28. a 29. ledna 2005 evropský seminář **Agriculture – Training – Europe**.

Cílem semináře je ukázat příklady úspěšných evropských projektů programu Leonardo da Vinci zaměřených na vzdělávání mladých lidí i dospělých v oboru zemědělství a přispět k širšímu využívání výsledků těchto projektů v systémech odborného vzdělávání různých evropských zemí. Seminář je určen pro předkladatele a partnery projektů programu Leonardo da Vinci, pro pracovníky řídící odborné vzdělávání zaměřené na zemědělství, sociální partnery, představitele vzdělávacích institucí v daném sektoru a další relevantní osoby a organizace.

V plenárním jednání semináře vystoupí představitelé Evropské komise a Ministerstva zemědělství. Těžiště obsahu semináře bude ve workshopech. První série tří workshopů bude zaměřena na diskusi a výměnu zkušeností o způsobech šíření informací o relevantních projektech a jejich výsledcích a o způsobech podpory využívání těchto výsledků. Druhá trojice workshopů pak bude zaměřena na diskusi o tom, jak v oblasti odborného vzdělávání v zemědělství dosahovat některé z priorit evropské vzdělávací politiky obsažené v Kodaňské deklaraci, např. o uznávání výstupů zemědělského vzdělávání a zemědělských kvalifikací, o zvyšování kvality vzdělávání, o mezinárodní spolupráci apod. Účastníci semináře obdrží mj. kompendium projektů programu Leonardo da Vinci zaměřených na vzdělávání v zemědělství.

Bližší informace o semináři lze získat na adrese coufalik@nvf.cz

STÁŽE A VÝMĚNY ZKUŠENOSTÍ PROGRAMU LEONARDO DA VINCI

Evropská komise uveřejnila Výzvu k předkládání návrhů projektů programu Leonardo da Vinci pro období 2005–2006. Otevírá se tak další z možností požádat o grant z programu EU, zaměřeného na podporu inovací odborného vzdělávání mladých lidí a dospělých.

Granty lze získat na podporu **projektů mobility** s těmito **tematickými prioritami**:

1. Podpora transparentnosti kvalifikací
2. Zvyšování kvality odborného vzdělávání
3. Vývoj obsahu e-learningu
4. Další vzdělávání učitelů a lektorů

Typy projektů

- **STÁŽE** – vyslání žáků a studentů U, OU, SOU, SOŠ, VŠ, absolventů odborných škol, pracovníků podniků

včetně nezaměstnaných mladých lidí na pracovní stáž do evropských podniků

- **VÝMĚNY** zkušeností vzdělavatelů v evropských zemích – vyslání učitelů a lektorů odborného vzdělávání, učitelů a lektorů jazyků, manažerů lidských zdrojů, tvůrců vzdělávacích obsahů a kariérních poradců.

Text Výzvy a popis programu je uveden na webové stránce Národní agentury programu Leonardo da Vinci: www.nvf.cz/leonardo. Zde získáte formuláře přihlášek a pokyny k přípravě projektů. Své záměry můžete také konzultovat s pracovníky Národní agentury programu Leonardo da Vinci v Národním vzdělávacím fondu, Opletalova 25, Praha 1 – tel.: 224 500 524, leonardo@nvf.cz

Termín pro předkládání projektů mobility je **11. 2. 2005**

SETKÁNÍ S MINISTREM ZEMĚDĚLSTVÍ

V pátek 5. listopadu 2004 se v aule Masarykovy střední zemědělské školy a Středního odborného učiliště v Opavě uskutečnilo mimořádné zasedání představenstva a dozorčí rady Okresní agrární komory Opava, Ostrava. Na programu jednání byla beseda s ministrem zemědělství České republiky panem Ing. Jaroslavem Palasem.

Po přivítání studenty školy a zápisu do kroniky školy proběhlo současné hodnocení stavu zemědělství České republiky po vstupu do Evropské unie. Poté pan ministr odpovídal na dotazy početného publika. Setkání s ministrem se zúčastnili zástupci podniků zemědělské prvovýroby včetně soukromého sektoru, zástupci zpracovatelských podniků, zemědělského školství, zemědělského intervenčního fondu, hospodářské komory, někteří starostové obcí, zástupci podniků služeb pro zemědělství. Na některé otázky odpovídal spolu s ministrem zemědělství také vedoucí odboru zemědělství a životního prostředí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje pan Ing. Hynek Orságh.

Témata se točila kolem současného postavení zemědělských podniků, dotačních titulů v zemědělství po vstupu do EU, údržbě a obnově venkovského prostoru, poškozování porostů lesní zvěří, intervenčních nákupech obilovin, problémy zelinářů, specifickými problémy oblastí s velkou nezaměstnaností jako je Osoblažsko. Celé setkání moderoval a provázel Ing. František Mariánek, CSc. předseda představenstva a ředitel Okresní agrární komory. Pro

Opavu a její okolí byla znovu otevřena otázka dopravní infrastruktury, dostupnosti jednotlivých oblastí, obchvatů měst, příhraniční spolupráce s Polskem. V této oblasti vystoupil zástupce Hospodářské komory Ing. Břetislav Tůma, který panu ministrovi předal dokumentaci k řešení dopravy.

Na závěr své čtyřhodinové návštěvy si pan ministr s doprovodem prohlédli Masarykovu střední zemědělskou školu a Střední odborné učiliště zemědělské v Opavě a přilehlý Školní statek v Opavě. Tato zařízení tvoří krásný celek, který byl pro svou účelnost vysoce hodnocen.

Ing. Arnošt Klein
ředitel školy

DNI OTVORENÝCH DVERÍ ZŠŽ G. ČEJKU V MALINOVE

V dňoch 13.–15.10. 2004 sa v Združenej strednej škole záhradníckej G. Čejku v Malinove konali už tradičné Dni otvorených dverí, ktoré sú prehliadkou nielen produktov a výpestkov ovocinárskych, zeleninárskych, kvetinárskych a sadovníckych firiem, ale aj ukážkou zručnosti tunajších žiakov – aranžérov a ich fantázie, s akou si dokážu poradiť pri plnení jednotlivých tém zadaných pri tejto príležitosti.

Obvyklým doplnkom tejto výstavy bývajú súťaže žiakov základných škôl v aranžovaní, pri ktorých v nejednom účastníkovi skrsne pevné odhodlanie vyučiť sa tomuto krásnemu remeslu v škole umiestnenej v nádhernom prostredí okolitého parku.

Výstava a súťaž je zameraná predovšetkým na získavanie budúcich úspešných aranžérov. Preto nás teší rok čo rok vzrastajúci počet záujemcov z radov základných bratislavských i mimobratislavských škôl. Tohto roku sa zúčastnili súťaže v aranžovaní žiaci 18 základných škôl, z ktorých mimoriadne úspešné boli ZŠ J. Fándlyho v Pezinku a ZŠ A. Borodáča v Bratislave.

Témy na jednotlivé súťaže v aranžovaní pre jednotlivcov a kolektívy zo základných a stredných škôl sú zadávané tak, aby oslovili čo najviac záujemcov a využili tradičné plody jesene, akými sú nielen kvety, ale aj zelenina či ovocie. Mimoriadne zaujímavu pôsobili aranžmány, kde študenti malinovskej školy a Strednej poľnohospodárskej a priemyselnej školy J. Gagarina v Bernolákove vytvorili zo všednej zeleniny, listia, ovocia a kvetov nevšedné ukážky jesenného stolovania.

Tunajšia výstava sa stáva vítaným spostením výchovno-vzdelávacieho procesu nielen domácej strednej školy, ale aj okolitých základných škôl. Preto sú časté najmä návštevy bratislavských školákov, ale prichádzajú aj žiaci zo širšieho okolia podporiť svojich zástupcov v súťaži a vidieť ich súťažné práce, ale aj vidieť a porovnať súťažné práce mnohých budúcich profesionálov – aranžérov.

Výstava však vyvoláva pozornosť aj u okolitých záhradkárov, ktorí radi navštevujú toto podujatie, lebo im poskytuje možnosť vidieť aj netradičné druhy ovocia a zeleniny a získať kontakty na profesionálne firmy alebo jednotlivých pestovateľov, ktorí tu predvádzajú svoje pestovateľské úspechy.

Na organizácii výstavy sa podieľajú najmä učitelia odborných predmetov tunajšej školy a dobrovoľníci z radov študentov, ktorí si môžu vyskúšať svoje organizačné schopnosti a pripraviť sa tak na svoju budúcu profesionálnu kariéru. Všetkým týmto organizátorom patrí naša vďaka a želanie ďalších úspechov v ich práci.

Súťaže sa neobídu bez ocenení, ktoré škole poskytnú mnohí sponzori a to nielen firmy z odboru, napr. Ing. Beutelauser – Plantago, Hornbach a i., ale aj firmy mimo odbor, napr. Fiat – Autotyp, Porche, Autopark, VÚB a iní, ktorí tak prejavili svoj vzťah k tomuto krásnemu umeniu. Patrí im naše poďakovanie.

Mgr. Ľubomíra Pšenčíková
ZŠŽ Malinovo

50 LET TRVÁNÍ NĚMECKÉ LESNICKÉ ŠKOLY V ROTTENBURGU AM NECKAR

Rok 2004 byl pro lesnickou Fachhochschule v Schadenweillerhof/Rottenburg mimořádně významný. Škola oslavovala padesáté narozeniny vzniku od období, kdy byla značná poptávka po lesnických odbornících v bývalé NSR, neboť převaha lesnických škol se nacházela na území NDR (Schwarzburg, Schwerin, Eberswalde ad.).

Oslavy se plánovaly na celý rok 2004 a vyvrcholily 15.–16. května bohatým programem pro několik tisíc absolventů, jejich rodinných příslušníků a další návštěvníky. Na třiceti stanovištích byla veřejnost seznámena s nejnovějšími poznatky a přístrojovou technikou v lesnictví, ochraně přírody a dřevovýrobě. Mohli si prohlédnout a poznat výsledky výzkumných projektů školy, možnosti energetického využívání dřeva a dřevního odpadu, práce s GIS a dalšími informačními systémy i se účastnit na řadě odborných kvízů pro dospělé i mládež. Nebo si vyslechnout „Open air“ koncert na vnitřním nádvoří školy, hudební produkci bývalé kapely The Crime and Facking Chicken Blues Band i trubenou mši v kostele. Na programu byly rovněž odborné přednášky lesnických odborníků i ze zahraničí, možnost prohlídky arboreta, učeben, knihovny či výjezd kočárem na školní polesí.

Zmíněná část oslav měla zejména před veřejností ukázat na význam lesnického školství, lesnického vzdělání, které v Německu, stejně jako v celé Evropě, má v současném období řadu problémů, vyžadujících urychlené řešení s účinnou propagací, a které nejsou cizí ani našemu lesnickému vzdělání.

Oslav se zúčastnila řada zahraničních hostů včetně jediného zástupce České republiky – autora zprávy. Ten vy-

zdvihl významnou, řadu let v minulosti probíhající spolupráci a pomoc trutnovské škole, kdy byly umožněny českým studentům pracovní příležitosti v lesích rottenburského školního polesí i následná poznání dalších oblastí Německa, lesnických výstav a veletrhů ad. Bohužel odchodem do penze bývalých rektorů Kunerta a Schäffera na jedné straně a autora článku na druhé tato prospěšná spolupráce skončila a v současnosti se partnerskou školou rottenburské Fachhochschule stala nizozemská škola Larenstein ve Velpu. Je to škoda, neboť dnešní možnosti v zahraničních cestách preferují z hlediska dotací právě projekty se účastí více zahraničních škol (Mládež pro Evropu ad.).

Jedna z nejprínosnějších přednášek mimo dny oslav byla od Prof. Dr. Klause Töpfera, ředitele programu pro životní prostředí – UNEP OSN se sídlem v Nairobi. Přes 500 posluchačů si vyslechlo nejnovější možnosti o uplatnění lesníků v zahraničí, o strategiích ve vzdělání, které ovlivňují a budou stále více ovlivňovat širší uplatnění lesnických vzdělaných mladých lidí.

Obsáhlé poznatky, plynoucí z projevu rektora školy Prof. Dr. Bastiana Kaisera budou zařazeny spolu se zhodnocením problematiky středního odborného školství v samostatném pozdějším příspěvku, stejně tak i některá doporučení z jednotlivých diskuzí.

**Dr. Ing. Eugen Král, CSc.
VOŠL a SLŠ Trutnov**

Redakční poznámka: V závěru uvedená problematika byla obsahem článku „Otázky odborného školství – Co nám ukázaly referáty a diskuze při oslavách lesnické školy v Rottenburgu am Neckar“. Článek vyšel v listopadové Zemědělské škole.

120 LET KRÁLOVÉHRADECKÉ ŠKOLY

Historie

Střední odborná škola veterinární v Hradci Králové-Kuklenách oslavila v minulých dnech hned několik výročí najednou. Před 120 lety se královéhradecký hospodářský spolek postaral o zřízení Zimní hospodářské školy v Kuk-

lenách, která byla umístěna v nové budově obecné školy. V r. 1909 vznikl plán na vybudování nové školní budovy. Rolníci na Hradecku pochopili, že investovat do vzdělání svých potomků se vyplatí. Svůj záměr uskutečnili až v roce 1923, kdy byla škola slavnostně otevřena za přítomnosti významných osobností jako by starosta města dr. Franti-

šek Ulrich, předseda poslanecké sněmovny Slavík či ředitel školy a zemský inspektor Mořic Michálek. Škola se na dlouhou dobu stala moderním centrem zemědělského vzdělávání pro rolníky a vzkvétala především díky podpoře rolnictva. Zároveň jí byl ministerstvem školství schválen statut Zemědělské poradny, která byla hojně vyhledávána a používala v poradenství na svou dobu velmi moderní metody. Například v r. 1930 nechala natočit na školním statku výukový film „Den setby“, který názorným způsobem poučoval rolníky o způsobech setí, hnojení a sklizně. (Tento historický film se podařilo ke 120. výročí školy renovovat a zachovat pro budoucí generace.) Školní statek o výměře 20 ha byl vzorovým statkem pro rolníky a velmi dobře prosperoval. Před 45 lety byl otevřen čtyřletý studijní obor veterinářství, který zahájil období specializace studia a vyučuje se dodnes.

Slavnostní den

Oslavy těchto krátce zmíněných výročí proběhly 2. října 2004 za přítomnosti řady významných hostů – především zástupce zřizovatele školy hejtmána královéhradeckého kraje pana Ing. Pavla Bradíka, zástupce ministerstva školství pana dr. Vladimíra Kriega, zástupců Vysoké školy veterinární v Brně či partnerských veterinárních škol v Košicích, Nitře, Českých Budějovicích a Kroměříži. Velmi si ceníme i slavnostního předání statutu cvičné školy České zemědělské univerzity v Praze panem doc. Milanem Slavíkem. Slavnostní ráz podtrhla svým vystoupením bývalá žákyně Libuše Půlpánová, mistrně republiky v kuru. V závěru oficiálního zahájení zasadili vážení hosté lípu, která je symbolem života školy. Svými kořeny je pevně ukotvena v zemi. Její koruna se časem zvětšuje a při dobré péči rozkvétá a odměňuje se plody i přívětivým stínem. Taková by měla být i škola. Nejváženějšími hosty však byli absolventi školy. Pro mnohé to byla první návštěva školy po mnoha letech.

Netajili se radostí, že škola zkrásněla a je věrná svému poslání. Nejstarší přítomná absolventka ukončila studium v roce 1942. Pro absolventy byl na závěr oslav připraven i společenský večer, který se stal místem pomaturitních setkání tříd.

Současnost školy

Historie školy je velmi bohatá a rozmanitá. Je nesporné, že současnost školy má nejen na co navazovat, ale má i závazek do budoucna. Rozvíjet dílo našich předků v souvislostech a potřebách přítomnosti.

Jaká je tedy současnost školy? Po roce 1989 se úzce zaměřený studijní obor ocitl v nových společenských podmínkách. Podařilo se rychle reagovat na požadavky veterinární praxe a vyprofilovat absolventa, který je žádaný na trhu práce. Škola od r. 1996 prochází postupnou rekonstrukcí. Odborné veterinární učebny byly kompletně rekonstruovány podle současných požadavků zákona na ochranu zvířat proti týrání i požadavků hygienických. Byl přistaven nový výukový pavilon s laboratořemi pro přírodovědné předměty a se střediskem výpočetní techniky. Na místě starých sýpek vyrostla nová tělocvična se sociálním zařízením. Pro potřeby praxe žáků byla zrekonstruována školní stáj, která je akreditovaným zařízením dle zákona na ochranu zvířat

proti týrání. Chovají se v ní téměř všechna hospodářská zvířata počínaje koněm, přes poníka, jalovici, ovce, kozy, prasata, až po drůbež a králíky. Všechny ochraňuje školní pes Bobina. Zrekonstruovaná školní jídelna je příjemným zázemím pro všechny, kteří ve škole studují či pracují. Podmínky pro výuku mají tedy žáci na dobré úrovni.

Školní aktivity

Žáci se zapojují do řady soutěží, olympiád, středoškolské odborné činnosti. V letošním školním roce byla škola spolupořadatelem 38. celostátního kola biologické olympiády. Nechybí ani zahraniční aktivity. Žáci se dostali v rámci programu Socrates až do Irska. Škola se postupně otvírá i veřejnosti. Samozřejmostí je pronajímání učeben i tělocvičny v době mimo vyučování. Probíhá zde řada kurzů pro veřejnost z odborné oblasti – například kurz dopravců zvířat, pro který dostala škola akreditaci nebo kurzy výpočetní techniky. Škola spolupracuje se zařízením pro postižené děti DANETA a provádí pro ně rehabilitační jízdy na koni. Pro veřejnost je určena i oslava celosvětového Dne zvířat s bohatým programem, která se letos konala již po jedenácté.

Je to jen několik střípků z bohatého života školy. Věřím, že v ní je dobře žákům i učitelům. Všichni společně se snažíme, aby byl absolvent dobře vzdělán. Tím naplňujeme odkaz minulosti a dáváme život naší škole v současnosti i jej zajišťujeme pro budoucnost.

Ing. Bc. Hana Rubáčková
ředitelka školy

Uplynulo 145 let od narození a 70 let od úmrtí

BETY KOZÁKOVÁ

„... Její záviděníhodná paměť, bystrost postřehu, řečnická pohotovost, neumdlévající horlivost v práci, zdravá fyzická konstituce, duševní rovnováha i v rušných dobách a hlavně neličená láska k učitelskému povolání umožnily jí vytvořit ze Stěžer hospodyňskou školu prvního řádu... Přčetným zájemcům z ciziny podává často ústní i písemné informace o otázkách hospodyňského vyučování u nás i za hranicemi; v anketách a na kongresech je její názor vždy plně akceptován...“

M. Bezděk, 1929

Narodila se v Praze 26. září 1859 jako první ze šesti sourozenců ve staré sládkovské rodině. Po základním školském vzdělání (obecné škole u svatě Anny v Ječné ulici) absolvovala čtyřletou vyšší dívčí školu, jediný to ústav v tehdejší Praze, kde tehdy mohly nabýt dospívající dívky vyššího vzdělání.

Ačkoliv pocházela z Prahy, neměla daleko k zemědělství. Své dětství prožila na dvoře, který si její rodiče pronajaly od vyšehradské kapituly. Hodně poznala i v Lešenicích u Lvova, kde často samostatně spravovala hospodářství tamního pivovaru, v němž její bratr pracoval jako sládek.

Rozhodlo náhodné setkání

Jak už to někdy bývá, její životní dráhu výrazně ovlivnilo víceméně náhodné setkání s ředitelem rolnicko-mlékařské školy v Plzni Rudolfem Treybalem (1854–1911). Ten ji přivedl na myšlenku věnovat se učitelské profesi na hospodyňských školách a pozval ji hned do kurzu pro kandidátky učitelství na těchto typech škol, který právě jeho škola organizovala.

Bety Kozáková pozvání přijala, kurz s vynikajícím prospěchem absolvovala a neméně úspěšně složila i zkoušky

učitelské „z oboru hospodářského a přírodovědeckého“. Ve svých čtyřiceti letech s nemalými životními zkušenostmi našla definitivní povolání. Hospodyňské školství získalo inteligentní, vzdělanou, vyzrálou osobnost.

Prvním jejím působištěm bylo Opočno. Zemský výbor ji roku 1899 pověřil zařízením a vedením „stálého letního hospodyňského běhu“ (od r. 1925 byl název změněn na Letní hospodyňskou školu). Martin Bezděk, státní inspektor zemědělských škol, o této „štaci“ B. Kozákové říká: „Práce zde měla více než mnoho; peněz bylo málo, pomocnic takřka neměla a porozumění pro odborné vzdělání dospívajících dívek bylo tehdy, zvláště na venkově, poskrovnu.“ Přes všechny problémy zde B. Kozáková působila 6 let a nemálo tak přispěla k prosazení myšlenky odborného vzdělávání selských dívek v tomto regionu.

„Stěžery“ se staly vzorem – nejen u nás

Roku 1905 odchází jako odborná učitelka na celoroční hospodyňskou školu v Lounech (založena r. 1897). Po půlročním působení však, 1. března 1906, nastupuje místo ředitelky hospodyňské školy ve Stěžerách u Hradce Králové (první hospodyňská škola v Čechách, založena v r. 1887, po vzniku ČSR přeměněna na školu dvouletou). Pokračovala tu velmi úspěšně v díle své předchůdkyně Marie Trachtové, a to až do roku 1930. „Bez instrukcí, bez peněz, bez valné pomoci vytvářela od začátku svého učitelování pyšné a pevné stavby soustavné dívčí výchovy... Chovanky vděčně naslouchaly jejím přesvědčivým výkladům, učitelský sbor ochotně pracoval pod jejím rozsařným vedením, a tak nadřízené úřady stavěly a stavějí povždy stěžerskou školu za vzor.“ (Bezděk, 1934).

Své vědomosti a zkušenosti nepovažovala nikdy za dostačující. Znalost němčiny a francouzštiny ji umožňovala systematicky sledovat cizí literaturu. Kromě toho uskutečnila mnoho studijních cest: do Rakouska, Německa, Švýcarska, Francie, Itálie, Dánska atd. Nevynechala ani domácí vzdělávací možnosti. Se zvláštním zaujetím sledovala všechno, co se týkalo zahradnictví. To bylo také znát na školní zahradě (po stránce technické, ekonomické, didaktické i estetické).

Ředitelka se stala uznávanou autoritou, „Stěžery“ pak skutečným pojmem – nejen v měřítku našeho státu. Zajímavý doklad uvádí např. Honcová (1984): Při padesátém výročí trvání školy, tj. k r. 1937, bylo napočteno 9100 návštěvníků z ČSR a 672 zahraničních, mezi nimiž byly zastoupeny slovanské země, ale i zemědělsky zvláště vyspělé Dánsko, vzdálené Španělsko a Portugalsko i návštěvníci ze zemí jiných kontinentů – Asie, Afriky a Ameriky.

Vynikající pedagogické a organizační výsledky ji zákonitě vedly dál. V r. 1922, ve svých 63 letech, po více než 23leté pedagogické praxi, z toho 16 let ve funkci ředitelky, se stává inspektorkou českých i německých hospodyňských škol v Čechách. O dva roky později, po smrti M. Trachtové, je jmenována inspektorkou státní. Byla též členkou zkušební komise pro učitelství na hospodyňských školách a referentkou hospodyňského školství na ministerstvu zemědělství. Jestliže už dříve ovlivňovala vývoj hospodyňského školství u nás, pak v těchto funkcích to bylo ještě výraznější. K mnohému přispěla sama svým vytrvalým a nezištným působením ve škole i mimo školu, k mnohému strhla další. Její působení sahá i mimo vlast, zejména hospodyňské školství jugoslávské těžilo z jejich rad.

Své bohaté životní zkušenosti a nevšední schopnosti uplatnila i v řadě jiných funkcí. Byla například místopředsedkyní hospodyňského odboru Zemědělské jednoty v Praze, členkou VI. literárního a osvětového odboru Československé akademie zemědělské, členkou Zemědělské rady atd. K tomu je třeba přičíst i literární činnost a spoustu přednášek přímo mezi ženami.

Osud ji dopřál 75 let života. Zemřela 29. září 1934. Nelze než souhlasit se slovy inspektora Bezděka, který v nekrologu mimo jiné napsal: „Každého nepředpojatého a při tom zasvěceného znalce zemědělského vyučování naplňuje opravdovým obdivem, co tato žena vykonala...“

Ing. Josef Rozman, CSc., Moravská Třebová

Z HISTORIE UČŇOVSKÉHO ŠKOLSTVÍ

III. díl

Vznik a vývoj učebního poměru v zemědělství a jeho učňovských zařízeních

Pokračujeme (r. 1960) výběrem ze studie ZEMĚDĚLSKÉ UČŇOVSKÉ ŠKOLSTVÍ V ZÁPADOČESKÉM KRAJI. Studie zachycuje historii odborné přípravy v l. 1945–1990.

Přijetím zákona č. 88/60 Sb., z 12. 12. 1960 o soustavě výchovy a vzdělávání (školský zákon) nastala nová etapa učňovského zemědělského školství. Řízení učňovského školství bylo převedeno z ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství na ministerstvo školství a kultury. Tím bylo zařazeno do jednotné školské soustavy mezi školy druhého cyklu. Řízeno bylo odbornou skupinou pracovníků zemědělského školství v rámci odboru školství příslušného krajského národního výboru. Odborný dozor byl prováděn odborem zemědělství příslušného okresního národního výboru.

V r. 1961 přibyl v nové soustavě učebních oborů jednoletý nástavbový – chovatel laboratorních zvířat, později nahrazen oborem chovatel exotických zvířat a učebním oborem chovatel cizokrajných zvířat. Zároveň došlo k rozsáhlé úpravě učebních plánů a osnov. V oborech se odrazily velkovýrobní formy hospodaření.

V r. 1970 provedlo ministerstvo školství a kultury ČSR úpravu učebních oborů vyhláškou č. 87/1970 Sb. V rámci Západočeského kraje se pro podniky ministerstva zemědělství učily tříleté učební obory: mlékař, řezník-uzenář, chovatel drůbeže, zahradník, opravář zemědělských strojů, kovář a podkovář, traktorista mechanizátor, pěstitel mechanizátor, chovatel hospodářských zvířat, chovatel mechanizátor, truhlář.

Novou etapu ve vývoji zemědělského učňovského školství přineslo usnesení předsednictva vlády č. 163 ze dne 1. 7. 1976 a usnesení vlády č. 201 z 18. 8. 1976 o výchově kvalifikovaných pracovníků v národním hospodářství. Byl proveden převod zemědělských odborných učilišť z působnosti ministerstva školství do působnosti ministerstva zemědělství – Krajské zemědělské správy v Plzni. Celkem bylo delimitováno 12 zemědělských učňovských zařízení. Od 1. 1. 1977 převzal ZOU do řízení Institut výchovy a vzdělávání MZVŽ ČSR v Praze, řízení v Západočeském

kraji převzal krajský institut v Plzni (ředitelem byl jmenován Milouš Dobromysl). Nově zřízenou funkcí krajského inspektora pro odborný výcvik byla pověřena Ing. Marie Matoušová.

Ředitel, mistři odborného výcviku, vychovatelé, provozní pracovníci učiliště byli zaměstnanci krajského institutu, učitelé zůstávali v pracovním poměru odboru školství v Plzni, teoretickou výuku zajišťovalo nadále ministerstvo školství. V souvislosti se zaváděním nové školské soustavy vzdělávání byl kladen důraz na kvalifikační požadavky pedagogických pracovníků a na materiální dovybavení stávajících škol. V průběhu let 1977–1981 byla provedena změna stávajících ZOU na střední odborná učiliště zemědělská a zavedeny nově koncipované učební obory podle vyhlášky MŠMT ČSR č. 70/1978 Sb.

V západočeském kraji byly postupně zavedeny obory: čtyřletý učební obor s maturitou – operátor zemědělské techniky pro RV, operátor zemědělské techniky pro ŽV; tříleté učební obory – zahradník, drůbežář, truhlář pro výrobu nábytku, truhlář pro stavební výrobu, cukrář, pekař, chovatel hospodářských zvířat, biochemik pro výrobu sladu a piva, biochemik pro mlékárenskou výrobu, řezník a uzenář, mechanik opravář pro zemědělské a lesnické stroje a zařízení, mechanik opravář pro stroje a zařízení, mechanik opravář pro silniční motorová vozidla, strojní kovář, strojník pro zemědělskou výrobu, strojník pro výrobu krmiv a úpravu plodin, strojní mechanik pro stroje a zařízení, kovář a zámečník.

Institut výchovy a vzdělávání pro dospělé pracovníky

V r. 1965 byl na Ministerstvu zemědělství a výživy ČSSR v Praze zřízen Institut pro vzdělávání pracovníků v zemědělství a výživě (později IVV). V krajích byly podnikové instituty při krajských zemědělských správách, v Plzni pobočka sídlila na Slovanech. Vzdělávání bylo zaměřeno na technicko-administrativní pracovníky zemědělských podniků, později se rozšířilo i na pedagogické pracovníky SOU zemědělských a školící středisko bylo v Dobřanech. Po ukončení činnosti střediska (restituční požadavky MÚ Dobřany) část činnosti převzala Integrovaná střední škola v Chebu.

DOC. ING. ZDENĚK MIŠKOVSKÝ, CSc.

Jméno docenta Zdeňka Miškovského patří k významným pojmům v oblasti zemědělského vzdělávání a především přípravy učitelů pro zemědělské, lesnické, ale i veterinární školství, stejně tak pro obory příbuzné, jako rybářství, potravinářství a další. Zde všude se podílel na vytváření učebních dokumentů, odborných učebnic, zavádění a ověřování studijních oborů, a pro tyto obory také připravoval učitele odborných předmětů.

Je smutnou realitou života, že při psaní těchto řádků musím používat minulý čas. Kolega, přítel a opravdový kamarád Zdeněk Miškovský, který žil aktivním přítomným životem, nás náhle opustil uprostřed rozdělané práce, při začátku pedagogické praxe se svými studenty, 18. října tohoto roku. Tato šokující zpráva byla o to víc nečekaná, protože se těšil dobrému zdraví, o čemž svědčí fakt, že se právě vrátil z návštěvy Spojených států a s velkým nadšením své zážitky ze setkání s příbuznými a krajany popisoval.

Doc. Zdeněk Miškovský působil na České zemědělské univerzitě v Praze (dříve VŠZ) od roku 1973, a to nejdříve na Institutu tropického a subtropického zemědělství,

později na katedře pedagogiky jako didaktik odborných předmětů a sedm let jako její vedoucí. Jeho dlouholeté zkušenosti byly cenné především tím, že čerpal z práce v Ústavu zemědělských a potravinářských informací a ze systematické činnosti ve Výzkumném ústavu odborného školství (nyní NÚOV). Byl autorem učebnic, vedoucím autorských kolektivů a oponentem a recenzentem mnohých odborných prací. Působil v odborných komisích ministerstva školství.

Zdeněk byl také sportovcem tělem i duší. Od mládí sám aktivně sportoval. Působil dlouhá léta jako technický vedoucí basketbalového týmu žen Sparty Praha, byl známým a uznávaným sportovním dopisovatelem a expertem na sportovní problematiku napříč disciplín.

S naprostou jistotou mohu říci, že byl člověkem nekonfliktním, uvážlivým a ochotným kdykoli poradit a pomoci. Jeho přátelé, a je jich opravdu na stovky, v něm ztrácejí opravdového kamaráda, ale i kvalifikovaného kolegu profesionála. Jsem rád, že se mohu počítat za jednoho z nich a bylo mi ctí s ním pracovat.

Milan Slavík

HORTIKOMPLEX 2004

Podzimní svátek zahradníků

Největší českou výstavu ovoce, zeleniny a školkařských výpěstků na olomouckém výstavišti Flora si prohlédlo na 14 tisíc návštěvníků. Více než pět stovek špičkových domácích ovocnářů a zelinářů připravilo v hlavním výstavním pavilonu procházku expozicí nazvanou „Vitamíny – základ zdraví“, zaplněnou nej kvalitnějšími letošními výpěstky ovoce a zeleniny. Společnou expozici Ovocnářské unie ČR a Zelinářské unie Čech a Moravy doplnila výstava zahrádkářů, letos nejen domácích, ale také z Polska, Slovenska a Německa. Značné pozornosti návštěvníků se těšila zejména německá expozice, která zájemcům představila historické sorty jablek od 15. století. Velký zájem budil také pavilon H se speciální přehlídkou tykví a pavilon E s výstavou výrobků pro zdraví a ochutnávkami.

V letošní soutěži v květinové vazbě na téma „Advent je za dveřmi“ patří zlato v kategorii seniorů Zahradnické fakultě Mendlovy zemědělské a lesnické univerzity Brno. V juniorech si mezi floristy vedlo nejlépe družstvo Střední zahradnické školy z Litomyšle.

PRVNÍ STŘEDOŠKOLSKÁ EKOLOGICKÁ KONFERENCE

Ekologická gramotnost pro udržitelný rozvoj se stala jedním z prvořadých požadavků přípravy naší mladé generace pro budoucnost. Svědčí o tom různé dokumenty Evropské unie, vypsána „horizontální témata“, která jsou podmínkou pro získání finanční podpory ze strukturálních fondů EU při předkládání projektů pro tzv. Operační program rozvoje lidských zdrojů (u nás § 13 novelizovaného zákona z r. 1998 O právu na informace o životním prostředí) nebo Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, které přímo ukládají školství povinnosti v tomto směru.

Ekologické aspekty v širokém smyslu slova se stávají nedílnou součástí připravovaných Rámcových vzdělávacích programů – a měli by při jejich aplikaci být plně respektovány a rozvíjeny ve vzdělávacích programech každé školy.

Různé projekty ukazují, jak velmi důležité je neformální a komplexní působení na děti a mládež v rámci všeobecného i odborného vzdělávání, jak rozhodující význam mají vztahy vedení škol a učitelů k této problematice a jak potřebné je probouzet zájem, samostatnost, tvořivost a aktivitu mladých lidí.

Není divu, že se postupně o nové členy rozrůstá profesní občanské sdružení pedagogů a škol orientovaných k environmentálnímu vzdělávání – Klub ekologické výchovy (KEV), ve kterém se soustřeďují ti, kteří touží po hlubší informovanost v této oblasti, o vzájemnou výměnu zkušeností, o spolupráci – i o prostý pocit sounáležitosti s těmi, kteří pochopili, o jak perspektivní oblast jde a jak nepominutelnou roli v ní má právě škola.

Klub ekologické výchovy řešil na celostátní úrovni v letech 1999–2001 modul meziresortního projektu zaměřeného na středoškolské ekologické vzdělávání a výchovu – a výsledky v posledních dvou letech ještě zúročil v participacním projektu UNESCO Vzdělávání pro udržitelný rozvoj. Na těchto projektech v celé ČR spolupracovalo více než 50 středních škol a byla připravena řada důležitých odborných i metodických materiálů a akcí, kterých se postupně zúčastnily další stovky středních škol.

Důraz na samostatnost, tvořivost a aktivitu studentů přivedl Klub ekologické výchovy také k myšlence zorganizovat setkání mladých lidí, na kterém by si mohli vyměnit své zkušenosti se zpracováním samostatných prací

věnovaných otázkám ochrany přírody, životního prostředí i udržitelnosti rozvoje. A to nikoliv formou další soutěže, ale naopak formou odborné studentské konference, na níž by se středoškoláci učili stručně a výstižně informovat o své práci podobným způsobem, jako je to obvyklé u presentace výsledků odborné činnosti dospělých.

A tak se ve dnech 6.–7. října v Praze na ministerstvu školství uskutečnila První středoškolská ekologická konference. Konferenci uspořádal Klub ekologické výchovy ve spolupráci se sekretariátem České komise UNESCO. O mnohostranných zájmech studentů i o účasti škol z celé ČR na této akci svědčí následující přehled presentovaných studentských prací.

Jana Špirochová (SZeŠ Písek): Sledování změn rostlinného společenstva v ochranné lokalitě

Daniel Všečka (SZeŠ Písek): Rekultivace a pozůstatky těžby v bývalém příbramském revíru

Soňa Gyorgyová (SOŠ Hořovice): Fauna Národního parku Šumava

Zbyněk Másler (SOŠ Hořovice): Tok nejvyšším vrcholem Brd

Pavla Prokopová, Pavla Sedláčková (VOŠ a SZeŠ Tábor): Zájímavé rostliny botanické zahrady

Radek Havelka (SOŠ Česká Lípa): Rozlišení ekologických skupin v rodu *Drosera* podle funkce lapacích orgánů

Jakub Vondruška, Václav Míka (VOŠ a SZeŠ Tábor): Přehled hospodářsky významných trav a jetelovin

David Muller, Adam Šmákal (Ekogymnázium Brno): Čistírna odpadních vod Brno a její rekonstrukce

Renata Stojanová, Jana Nováková (SZeŠ Humpolec): Změny klimatu v regionu Vysočina

Zdeňka Tomková (SOŠ Veselí nad Lužnicí): Změny složení vody v řece Malši mezi Velešínem a Českými Budějovicemi

Hana Truksová (SOŠ Šumperk): Vliv mýcení lesních porostů na epigeickou arachnofaunu a entomofaunu v podmínkách produkčních smrkových monokultur

Jan Pechan, Vojtěch Zehner (ISŠ Sokolov): Fotometrické stanovení prvků a oxidů uhlí v odpadních vodách

Jan Lid (SOŠ Veselí nad Lužnicí): Sledování kvality vod v řece Otavě v oblasti Strakonice – Písek

Michaela Frkalová (OA Karlovy Vary): Globální oteplování

CONTENTS

Marek Kajfosz, Petr Wojnar, Jakub Wrzecionko (SOŠ, SOU, OU Třinec): Člověk a voda (Řeka euroregionu Těšínské Slezsko, její tok a význam pro Třinecké železářny)

Pavel Vojtíšek (SOŠ Šumperk): Hydrobiologický průzkum řeky Desné a jejích přítoků s ohledem na přítomnost rapotínských skládky komunálního odpadu

Livija Pekajová (SZeŠ a G Staré Město): Odpady – problém nás všech

Petra Vajgllová, Lucie Platilová (OA a OŠ Ústí nad Labem): Naše spotřeba a udržitelný rozvoj

Kolektiv 1. roč. (SZeŠ Humpolec): Projekt na úsporu energie

Jiří Večerka, David Janus, Lucie Sterculová (SOŠ Kroměříž): Ekologické zemědělství

Dana Liprtová, Zuzana Janušková (ISŠTE Sokolov): Přeshraniční spolupráce mezi městy Kraslice a Klingenthal

Aleš Rudl, Jana Hrzinová (Ekogymnázium Praha): Ohrožení sov

Markéta Havlová (G Strakonice): Mořské želvy – jejich ohrožení a ochrana

Tomáš Malý (SOŠ Česká Lípa): Mineralogie dvou lokalit Kutné Hory

Radek Timoftej (SOŠ Česká Lípa): Záhada Tunguzského meteoritu

Z konference získali mnohé zkušenosti jak mladí účastníci, tak i organizátoři. Všechny práce byly vystaveny, každý mladý účastník přednesl souhrn informací během 10–12 minut, a často i s výborným využitím techniky. Mladí získali dobrý pocit z prezentace své práce před svými kolegy z ostatních škol, všichni obdrželi diplomy za účast v této zajímavé odborné akci – a jednoznačně bylo doporučeno pokračovat dál. Akci přivítali i učitelé doprovázející studenty, protože přispěla k podpoře jejich nemalého úsilí věnovaného ekologickému vzdělávání a výchově a byla zároveň alespoň malým oceněním i jejich výborné práce ve škole.

Konference se zúčastnila řada hostů, finančně její konání podpořily kromě MŠMT ČR i Lesy České republiky, s. p. a SHELL Czech Republic, a. s.

Zvažte, zda by i pro vás spolupráce v této oblasti nebyla užitečná. Pokud má kdokoliv zájem o vzdělávání pro udržitelný rozvoj – a chtěl by se připojit k akcím Klubu ekologické výchovy – je mezi námi vítán! Všechny potřebné informace je možno vyhledat na www.kev.ecn.cz

RNDr. Danuše Kvasničková, CSc.
předsedkyně KEV

Smile

An essay on smile power 2

Guide to nature and rural areas

In October 2004 the team of participants in the Leonardo da Vinci Programme met in Nitra on the occasion of the 3rd international workshop IN NATURE. 3

Roznov Workshop on education in ecological agriculture

Ecological agriculture in Poland and university education, Education in ecological agriculture in a specialized school in Austria 4

A trip to Belgium

The Slovak-Belgian educational project RUTSAD (Rural Tourism SME's Support) enabled the participants to take part in a professional traineeship in Belgium after passing the theoretical educational part..... 5

Information Centre of the European Union

Recent events from agriculture and education 6

EU normatives and standards and environment-friendly technologies

Introduction to the final workshop to an ecologically oriented project. The workshop concerned the cooperation between Czech and Danish educational subjects and companies in the field of environmental education 7

All roads lead to Rome

In the frame of the Leonardo da Vinci Programme a group of students of the Trnava Agricultural School got their practical training on Italian farms. A great experience for them was the wine festival 8

European workshop in Prague

Leonardo da Vinci National Agency, Ministry of Agriculture, and Czech Agricultural University in Prague will organize a European seminar Agriculture – Training – Europe in January 2005. The aim of the seminar is to present examples of successful European projects in this programme 9

Internships and exchange of experience in the Leonardo da Vinci Programme

Information about the possibility of applying for grants and about types of projects 10

Meeting with the minister

Notes from the debate with the Minister of Agriculture Jaroslav Palas at the Opava Agricultural School 10

Malinovo Gardening School opened its doors to public

Promotion of a school specialized in horticulture 11

The Rottenburg University of Applied Forestry celebrates

its 50th anniversary 12

120th anniversary of Hradec Králové Veterinary School

History and presence of the institute 12

Bety Kozáková (1895–1934)

A prominent personality of education for housekeepers, exponent of vocational training of farm girls and state school inspector 14

From the history of the Czech apprentice training system 16

Doc. Ing. Z. Miškovský, CSc.

A tribute to a distinguished agricultural educationalist 17

Hortikomplex

A report from the autumn exhibition of fruits, vegetables and trees held at the Flora Exhibition Grounds 17

First secondary schools conference on ecology 18

ÚZPI PRAHA

47816
ISSN 0044-3875

První číslo časopisu Zemědělská škola vyšlo v r. 1936. Časopis byl nejdříve volnou přílohou měsíčníku Zemědělský pokrok, brzy ale začal vycházet samostatně. V r. 1991 jeho vydávání převzaly zemědělské školy (všech stupňů) a některé vzdělávací instituce. I po rozdělení Československa zůstává časopis společným pojítkem zemědělského školství v České republice a ve Slovenské republice.

Od školního roku 2002/2003 se dohodl dosavadní vydavatel – Sdružení zemědělských, lesnických a potravinářských škol, rybářské školy a školních hospodářství – s Ústavem zemědělských a potravinářských informací Praha o poskytnutí práva vydávat časopis a používat titul Zemědělská škola – Pôdohospodárska škola. Vydávání časopisu se tak vrací do prostorů, odkud před 66 lety vyšlo první číslo Zemědělské školy, a kde také v tehdejších „Domě Zemědělské osvěty“ sídlila redakce.

Časopis je určen pedagogickým pracovníkům i studentům, výzkumným a odborným pracovníkům, všem organizacím zabývajícím se zemědělským školstvím a vzděláváním i jednotlivcům působícím v oblasti tohoto zájmu.

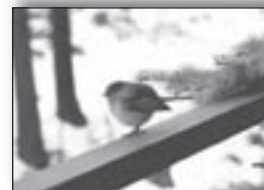

**AGROINŠTITÚT
NITRA**

Vážení a milí čtenáři,

přejeme Vám krásné prožití vánočních svátků, hodně radosti a pohody.

A úsměv na Vaší tváři a na tvářích Vašich blízkých ať přetrvá co nejdéle!

Vaše redakce, vydavatelé a redakční rada

Časopis vydávají

Ústav zemědělských a potravinářských informací, Slezská 7, 120 56 Praha 2
Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

Adresy redakcí

ÚZPI, Slezská 7, 120 56 Praha 2

tel.: 227 010 439, fax: 227 010 119, e-mail: krajickova@uzpi.cz

Redaktorka: Ing. Alena Krajíčková

Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

tel., fax: 037/791 02 24, e-mail: palenikova@agroinstitut.sk

Redaktorka: Ing. Gabriela Páleníková

www.agronavigator.cz

Časopis vychází desetkrát ročně (září – červen), cena jednoho výtisku je 15 Kč, roční předplatné 150 Kč

Objednávky časopisu zajišťuje česká redakce a slovenská redakce na svých adresách

Sazba a tisk ÚZPI Praha

Autorkou ilustrace na obálce je Michaela Dytrtová

Redakční rada

Ing. Jaromír Beneš, Školní statek Opava;
PhDr. Zuzana Burdanová, MP SR Bratislava;
Ing. Igor Drobný, PhD., SZÁŠ Piešťany; PhDr. Radmila Dytrtová, CSc., KP ČZU Praha; Ing. Ludmila Gočálová, MZe ČR; Ing. Zorka Husová, NÚOV Praha; Ing. Ivan Jung, CSc., Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora; Ing. Břetislav Kábele, SOŠ České Budějovice; Ing. Jan Kot, ISŠ Cheb; Ing. Ľudmila Kováčiková, Agroinštitút Nitra; PhDr. Dana Linhartová, CSc., ÚHV PEF MZLU Brno; Ing. Josef Matoušek, MZe ČR; Ing. Mária Múdra, ZSŠP Rakovice; doc. Ing. Milan Slávik, CSc., KP ČZU Praha; PhDr. Pavel Sýkora, MZe ČR